

drag, men: til Afholdelse af Foredragsrækker. Der er nemlig Forskel. Det er et nyt Princip, der her søger at bryde sig frem og bejler til Finansudvalgets, Ministerens og Folketingets Gunst for at nyde den Støtte, som man tror er nødvendig, for at Sagen overhovedet kan føres igennem. Jeg maa dernæst beklage, at den ærede Kultusminister ikke har været saa heldig at kunne i Udvalget vinde Terrain for de Tanker, han dog alligevel har optaget, selv om Formen derfor i hans Forslag er bleven noget mangelfuld. Jeg mener, at denne Sag i og for sig er af en saa almenyttig Natur, saa vel kendt, at den, naar den blev belyst i dens rette Omfang og paa rette Maade, umulig vilde møde Modstand, tværtimod, den maatte absolut møde Tilslutning og Velvilje fra i alt Fald den største Del af det ærede Finansudvalgs Medlemmer. Imidlertid skal jeg indrømme, at de Udtalelser, der faldt i Gaar fra den ærede Ordfører og den højtærede Kultusminister, i Virkeligheden vare særlig velvillige over for Sagen, og at de jo i Grunden konkluderede derhen, at deres Holdning kun betød en Udsættelse af Spørgsmaalet med rimelig Forventning om at faa det løst til næste Aar. Paa Grundlag af disse Udtalelser kunde jeg vel til Dels have slaaet mig til Ro med Udsigten til, at vi næste Aar kom over det, uagtet det paa Grund af Forhold, som jeg senere skal nævne, maatte være med Beklagelse. Efter at imidlertid det ærede Medlem for Verninge (H. Holm) har haft Ordet, maa jeg sige, at Sagen har faaet et noget andet Udseende. Det viser sig altsaa nu, at dette ikke er en Ting, som man jævnt, i Fred og god Forstaaelse kan gaa til at ordne, men at Forslaget har Modstandere. Det ærede Medlem traadte nemlig op som Modstander. Uagtet han søgte at pynte lidt paa det og kørte lidt rundt med det, var dog hele Tanken i den Del af hans Foredrag, der angik dette Forslag, den, at han reserverede sig, tog Afstand fra det. Nu formoder jeg for Resten, at det ærede Medlem ikke ved den Lejlighed talte som Høvding for sit Parti; jeg har Grund til at formode, at der dog her kan være delte Meninger inden for den Tróp, han ellers plejer at kommandere; det faar Tiden vise. Men Modstand er nu en Gang rejst her, der er taget Afstand, og det vil gøre, at denne Sag ikke bliver af dem, der naturlig og jævnt af sig selv glide igennem til næste Aar. Men naar dette er Tilfældet, har jeg troet, at det kunde være

rigtigt allerede nu paa dette Tidspunkt at give nogen Belysning af, hvorledes Tanken er, under hvilke Former denne Sag har været ledet hidtil og forventes at blive ledet i Fremtiden. Det er maaske saa meget mere nødvendigt for mit Vedkommende at gøre dette, som jeg i og for sig kan noget tillægge mig selv Skylden for, at der ikke foreligger mere til Bedømmelse af dette Spørgsmaal, end der gør. Hvis jeg havde ventet, at det behøvedes, vilde jeg personlig i Forbindelse med flere andre ærede Medlemmer af dette Ting — det er da Gud ske Lov ikke Tilfældet, at jeg staaer ene med disse Tanker — kunne have fremskaffet ikke faa Vidnesbyrd til Oplysning om, hvordan denne Sag staaer, og til Begrundelse af, hvorledes den betragtes, i alt Fald i flere Egne af Landet, navnlig da her paa Sjælland. Jeg maa indrømme, at den Maade, Sagen helt igennem er taget paa, ikke har været saaledes; at den har kunnet være fulgt med den Opmærksomhed, som den ellers burde være Genstand for. Noget af det forsømte vilde jeg altsaa gerne oprette ved denne Lejlighed. Sagen er jo ikke ny, den er i og for sig flere Aar gammel. De Tanker, der ligge til Grund for den, ere, at vi nu i en Række af Aar her i Landet have haft et Led i vort Oplysningsarbejde, som har haft stor og vigtig Betydning, nemlig de saakaldte Foredragsforeninger. Disse Foreninger have gjort, gøre og kunne gøre betydelig Nytte til den almindelige Oplysningssags Fremme. Det gaar imidlertid med dem, som det gaar med alt i Verden, at der kræves Tid efter anden Udvikling og ny Former. Der er ingen Ting, der bliver staaende paa eet Trin. Efterhaanden som Folket og Folkelivet udvikler sig, maa man da ogsaa have ny Former for denne Virksomhed i Folkeoplysningens Tjeneste. Det er noget, der kendes overalt i Verden, i alle aandelige og materielle Forhold, at ny Tider kræve ny Former for Arbejde og Virksomhed, og det samme vil naturlig være Tilfældet for Foredragsforeningernes Vedkommende. De have hidtil ganske særlig samlet sig om, hvad man i daglig Tale kalder folkelige Foredrag, saadanne Foredrag, som nærmest virke vækkende paa Befolkningen, kunne give dem Lyst til at høre og tænke. Disse naturligvis noget mere spredte Foredrag ere hovedsagelig blevne holdte af Højskolelærere, Almueskolelærere, Redaktører og ogsaa af Bønder, og hvem der ellers har haft Lyst og Evne i den Retning. Det har, som sagt, været et stort og paaskønnelsesværdigt Arbejde,